

Protocol gedrag en veiligheid

Basisschool St. Joseph Lochem

Natuurlijk Sociaal!

GROEP 1-4

Mies van den Hemel

SCOL

SOCIALE COMPETENTIE OBSERVATIE LIJST

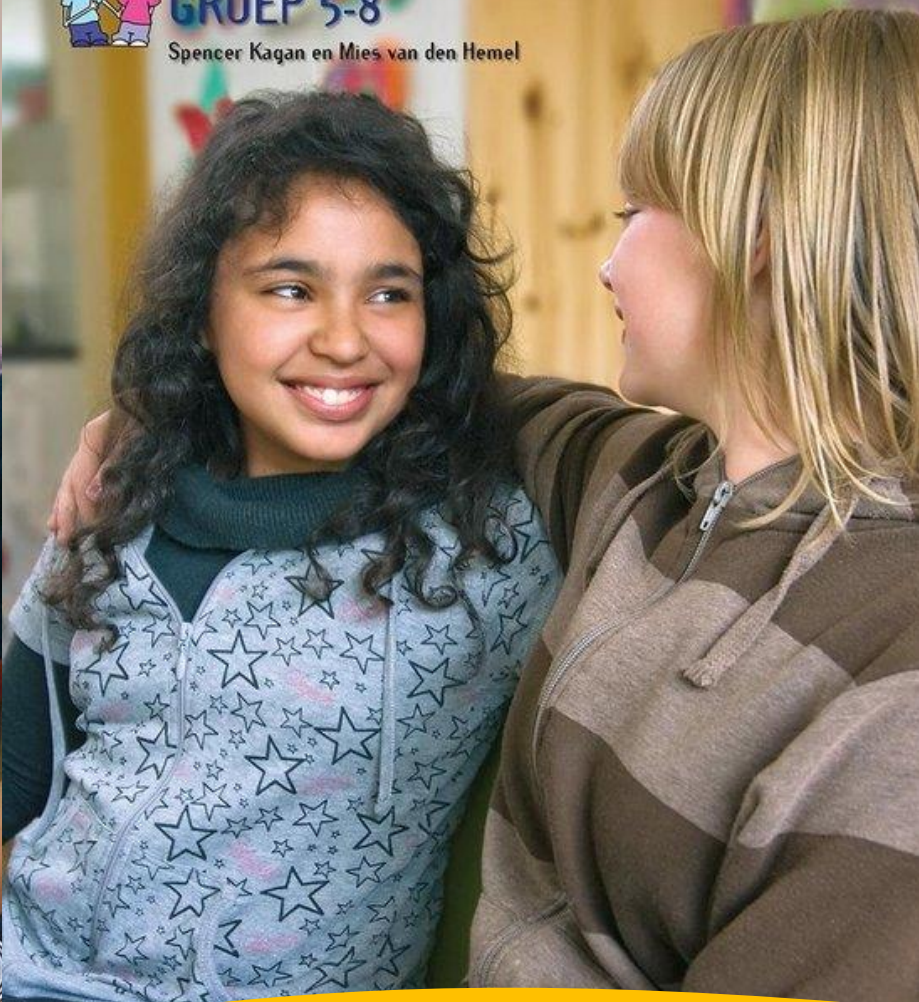

Natuurlijk Sociaal!

GROEP 5-8

Spencer Kagan en Mies van den Hemel

Persoonlijk Sterk

Bazalt

St. Joseph
Basisschool

Versie: januari 2021

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Onze aanpak	4
Schoolregels.....	4
Natuurlijk Sociaal	5
Het volgen van sociaal-emotionele ontwikkeling en veiligheidsbeleving	6
Plagen of pesten?	7
Dader en slachtoffer?	8
Op welke manier corrigeert de leerkracht op school?	8
Wat mag verwacht worden van de leerkrachten op school?	10
Wat wordt van ouders verwacht?	11
Vermijden en oplossen van conflicten	11
Grensstellend.....	13
Dossiervorming.....	13
Samenvatting protocol gedrag en veiligheid Basisschool St. Joseph	14

Inleiding

Dit protocol geeft het veiligheidsbeleid van Basisschool St. Joseph in Lochem weer. Het doel van dit protocol is het waarborgen van de veiligheid van leerlingen, ouders/verzorgers en leerkrachten van de St. Joseph in Lochem. Dit protocol is opgesteld om goed te kunnen reageren op situaties waarin een kind wordt gepest of zelf pest en andersoortig regelovertredend gedrag. Dit protocol sluit aan bij onze werkwijze met Natuurlijk Sociaal en de SCOL afname. Het zijn feitelijk omgangsafspraken. De stappen en voorbeelden in dit protocol zijn met name gericht op pestgedrag. Echter, bij andere vormen van ongewenst en regelovertredend gedrag (zoals bijvoorbeeld het vernielen van eigendommen van de school of het stelselmatig verstoren van het onderwijsleerproces) worden de stappen in dit protocol ook toegepast.

De school is verantwoordelijk voor een veilig schoolklimaat, voor leerlingen, ouders/verzorgers en leerkrachten. Het gevoel van veiligheid en zorg voor alle betrokkenen zijn essentiële waarden waar alle betrokkenen op school zich bewust van moeten zijn.

De leerkracht heeft de verantwoordelijkheid om de sociale veiligheid in de klas te waarborgen. Het is zaak dat de leerkracht de afgesproken gedragsregels met de leerlingen bespreekt en hen er op wijst en corrigeert wanneer deze worden overschreden. Om in woord en daad een positief pedagogisch klimaat te bevorderen, reageert de leerkracht onmiddellijk en adequaat op pestgedrag en kwetsende opmerkingen. Daarnaast hechten wij grote waarde aan het bekrachtigen van en complimenteren op positief gedrag.

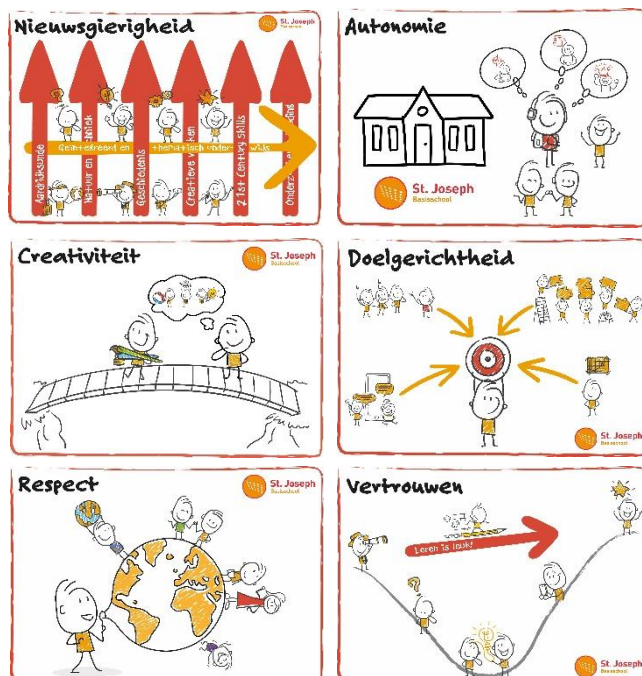
Ouders kunnen in de thuissituatie werken aan het voorkomen dat hun kind gepest wordt, dat het kind zelf gaat pesten of een meeloper wordt. Van belang is dat kinderen een goed gevoel van eigenwaarde opbouwen.

Om inzicht te krijgen in de manier waarop personeelsleden, leerlingen en ouders/verzorgers de veiligheid in en rondom school ervaren, worden jaarlijks tevredenheidsonderzoeken afgenomen. Daarnaast wordt twee keer per jaar de veiligheidsbeleving van de kinderen gemonitord door middel van de SCOL (Sociale Competentie Observatie Lijst).

Onze school heeft een contactpersoon. In de meest recente schoolgids is te vinden wie u hiervoor aan kunt spreken. De contactpersoon is aangesteld als aanspreekpunt voor klachten van leerlingen, ouders en personeel over nalatigheid, maatregelen en gedrag op school.

Tenslotte heeft de school in 2019, samen met ouders, haar missie en kernwaarden opnieuw geformuleerd. Per kernwaarde is beschreven hoe de school dit terug wil zien in handelen en samenwerking van- en tussen leerkrachten, leerlingen en ouders.

Team Basisschool St. Joseph
Lochem

Onze aanpak

De school streeft een positieve, opbouwende sfeer na en doet dat binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen de kaders van de aanpak van Natuurlijk Sociaal anderzijds.

Natuurlijk Sociaal is een methode die de sociale competentie en emotionele ontwikkeling van kinderen stimuleert. Daarnaast worden aan het begin van het schooljaar door de leerkrachten de schoolregels besproken en worden er aanvullende groepsafspraken vastgesteld. Als de situatie daarom vraagt worden de regels en afspraken aangehaald en besproken. Ook de gevolgen van het niet nakomen van de schoolregels en groepsafspraken worden besproken aan de hand van dit protocol.

Verskil tussen schoolregels en groepsafspraken

Schoolregels worden door de leerkrachten bepaald. Leerlingen kunnen er in principe niet over meepraten. Groepsafspraken zijn iets anders. Groepsafspraken worden in overleg gemaakt. Leerlingen praten erover mee. Eenmaal vastgesteld, wordt verwacht dat iedereen zich aan die afspraken houdt. Bij het maken van groepsafspraken is het proces belangrijk. Leerlingen hebben een stem, ze krijgen medeverantwoordelijkheid en daarmee creëren we draagvlak voor de afspraak; het zijn ONZE groepsafspraken.

Schoolregels

Er gelden natuurlijk meerdere regels op school maar deze zijn samen te vatten tot onze drie schoolregels. De drie schoolregels zijn dan ook de regels die binnen de school regelmatig terugkeren en zichtbaar zijn in het gebouw en de klassen.

Onze schoolregels zijn:

1. Wij gaan met respect met elkaar om
2. Wij zijn zuinig op onze spullen en omgeving
3. Wij zorgen dat iedereen kan leren

Deze regels worden ondersteund door de volgende slogans:

- Ik zorg voor jou, jij zorgt voor mij. Wij zorgen voor elkaar. Een ander goed helpen is een super mooi gebaar.
- Wees zuinig op de spullen van een ander of van de klas. Zo blijft alles netjes, eigenlijk zoals het was.
- Iedereen moet kunnen leren, kunnen werken zonder last, probeer te helpen, niet te storen, dat is namelijk ongepast!

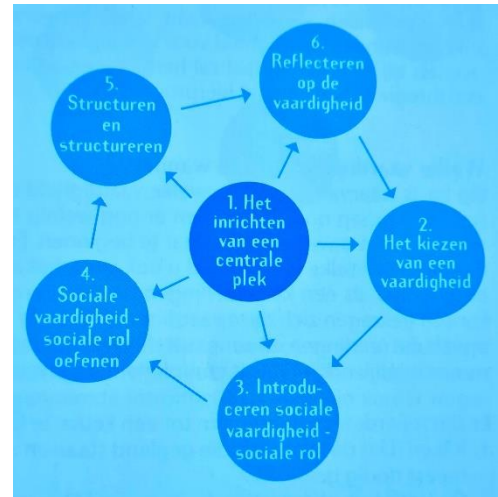
Als een conflict zich (tussen kinderen) afspeelt dan zal de school kiezen voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet en borgt gemaakte afspraken.

Natuurlijk Sociaal

Natuurlijk Sociaal is een werkwijze om de leerlingen sociaal emotioneel vaardiger te maken. Het is geen directe methode, maar een hulpmiddel om de groep of individuele leerlingen vaardigheden aan te bieden, die ze nog niet voldoende beheersen. Elke leerkracht stelt samen met de groep vast welke vaardigheden nog geleerd moeten worden. In het boek "Natuurlijk Sociaal!" staan de vaardigheden vermeld die we op onze school nastreven. Zie ook bij "Het volgen van sociaal-emotionele ontwikkeling en veiligheidsbeleving".

We introduceren de nieuwe vaardigheid met behulp van een startactiviteit. Dit kan op het bord gebeuren (bijvoorbeeld een woordweb) of een kleine activiteit, de afspraken die daar uit komen worden genoteerd op het T-bord. Voor alle kinderen is nu duidelijk wat we gezamenlijk hebben afgesproken. De meest efficiënte manier om de kinderen sociale vaardigheden te leren is de interactie momenten creëren tijdens de dagelijks activiteiten.

De aanpak Natuurlijk Sociaal zorgt dat elke sociale vaardigheid een periode centraal staat, dit gebeurt doelgericht en gestructureerd in zes stappen.

Stap 1: Het inrichten van een centrale plek

De groep richt een centrale plek in. Alles wat met de vaardigheid te maken heeft, wordt hier opgehangen, zodat de leerkracht en de leerlingen er voortdurend naar kunnen verwijzen. Op de centrale plek wordt ook het T-bord opgehangen. Dit is het bord waar aan de ene kant van de T-voorbeelden van "wat doe ik" en de andere kant van "wat zeg ik" geplaatst worden.

Stap 2: Het kiezen van een vaardigheid

Natuurlijk Sociaal stelt steeds één vaardigheid centraal. Ook sociale vaardigheden willen we doelgericht laten verwerven, dus bouwen we vaardigheid voor vaardigheid op. Net als bij rekenen en taal is herhalen en oefenen een integraal deel van het leerproces.

Er zijn meerdere manieren om te komen tot een keuze voor een centraal te stellen vaardigheid. Een belangrijk aspect om te komen tot een keuze voor een vaardigheid zijn, naast eigen observaties en wensen van de groep, de scores van de SCOL.

Stap 3: Het introduceren van een sociale vaardigheid

In de introductie van een sociale vaardigheid moet duidelijk worden dat de leerlingen begrijpen waarom deze vaardigheid nodig is, wanneer en in welke situaties je de vaardigheid toepast en hoe je dat dan doet. In het boek "Natuurlijk Sociaal" worden tal van vormen genoemd om de sociale vaardigheid die centraal staat te introduceren.

Aan het eind van de instructie zal duidelijk moeten zijn voor de leerlingen wat je doet en wat je zeg als je de betreffende vaardigheid toepast. Aan het einde van de introductie hangen op het T-bord de bijvoorbeeld foto's die zichtbaar maken wat je doet en hoe dat eruit ziet. Aan de andere kant hangen voorbeeldzinnen van wat je dan kunt zeggen.

Stap 4: Sociale vaardigheid door middel van sociale rol oefenen

Nadat de vaardigheid is geïntroduceerd, worden sociale rollen toebedeeld om de vaardigheid verder te verwerven. De leerkracht is bij elke leertaak alert op het toebedelen van de sociale rol die in deze periode centraal staat. Hierdoor creëren we veel kansen om kinderen zich sociale vaardigheden op een natuurlijke wijze eigen te laten maken. We organiseren dat ieder kind ten minste één dag de bij de vaardigheid behorende rol kan vervullen.

Stap 5: Structureren en structureren

Het aanbrengen van structuur is een strategie om sociale vaardigheden te verwerven. We doen dit met behulp van coöperatieve werkvormen die de wil tot samenwerken bevorderen doordat met elkaar nodig heeft. Sociale rolverdeling is in de structuur aanwezig.

Stap 6: Reflecteren op de vaardigheid

Gedurende de week wordt er regelmatig gereflecteerd op de vaardigheid. Ook aan het einde van een periode waarin een vaardigheid centraal heeft gestaan, is het goed om kinderen tijd te geven voor een reflectie. Er zijn verschillende manieren van gericht reflecteren in het boek "Natuurlijk Sociaal" beschreven.

Het volgen van sociaal-emotionele ontwikkeling en veiligheidsbeleving

Vanaf groep 1 wordt twee keer per jaar de SCOL (=Sociale Competentie Observatielijst) voor ieder kind ingevuld. Dit is een leerlingvolgsysteem waarin de ontwikkeling van de sociale vaardigheden gevolgd wordt. Vanaf groep 6 vullen de kinderen ook voor zichzelf een SCOL lijst in. Vervolgens ontstaat er een overzicht van de sterke en zwakke kanten van de leerling en van de groep. De leerkracht gebruikt deze overzichten om, zo nodig, extra ondersteuning te bieden via "Natuurlijk Sociaal".

Jaarlijks worden er veiligheidsvragen gesteld in de enquête van Vensters PO. Deze enquête wordt onder de leerlingen, ouders/verzorgers en leerkrachten gehouden. De resultaten hiervan kunnen aanleiding zijn tot interventies op school en/of groepsniveau.

De samenhang tussen het aanbod van Natuurlijk Sociaal en de sociale vaardigheden die binnen de SCOL gevolgd worden, is in onderstaande tabellen in beeld gebracht. Ze kunnen gebruikt worden om interventies te plannen naar aanleiding van de uitslagen van de SCOL.

Groep 1 t/m 4

Natuurlijk Sociaal	Scol
Aan een ander vertellen	Ervaringen delen
Over gevoelens met een ander praten	Ervaringen delen Aardig doen
Complimenten geven	Aardig doen
Een ander helpen	Aardig doen
Een ander bedanken	Aardig doen
Om de beurt gaan	Aardig doen
Naar een ander luisteren	Aardig doen
Iets aan een ander vragen	Opkomen voor jezelf
Hulp aan een ander vragen	Opkomen voor jezelf
Taakgericht blijven	Een taak uitvoeren
Overleggen	Samen werken en doen omgaan met ruzie

Alle aspecten die we in Natuurlijk Sociaal aanbieden worden, in meer- of mindere mate, door de SCOL gemeten.

De SCOL meet echter meer dan wij in Natuurlijk Sociaal aanbieden. De volgende aspecten uit de SCOL komen in Natuurlijk Sociaal niet nadrukkelijk tot uiting. Deze aspecten worden op andere wijze binnen ons onderwijs vormgegeven.

- Jezelf presenteren
Hoe beweegt de leerling zich onder de mensen; hoe gemakkelijk maakt hij zich kenbaar?
- Een keuze maken
Blijft een leerling bij een beslissing? Hoe gemakkelijk hakt hij een knoop door? Kan de leerling uitleggen waarom hij ergens voor kiest? In hoeverre beslist de leerling zelf en in hoeverre laat hij zich leiden door anderen?

Groep 5 t/m 8

Natuurlijk Sociaal	Scol
Anderen aanmoedigen	Aardig doen
Anderen complimenteren	Aardig doen
Resultaten vieren	Aardig doen
Gelijke deelname aan activiteit	Een taak uitvoeren
Helpen	Samen werken en doen
Hulp vragen	Opkomen voor jezelf
Controleren of alles begrepen is	Samen werken en doen
Taakgericht blijven	Een taak uitvoeren
Ideeën noteren	Opkomen voor jezelf
Reflectie op het groepsproces	Aardig doen Ervaringen delen Een keuze maken
Anderen niet storen	-
Efficiënt materialen uitdelen	-

De volgende aspecten die we in Natuurlijk Sociaal aanbieden, worden door de SCOL niet gemeten:

- Anderen niet storen
Anderen niet storen vraagt van leerlingen de bereidheid rekening met elkaar te willen houden. Ze stoppen met iets wanneer ze merken dan een ander daar last van heeft. Het vraagt van hen in staat te zijn de eigen belangen en die van anderen met elkaar in verband te brengen. Dit doet een beroep op zowel de emotionele als sociaal-cognitieve ontwikkeling.
- Efficiënt materialen uitdelen
Boeken, schriften, scharen, werkbladen enzovoort. De hele dag door wordt er in de groep gebruik gemaakt van allerlei materiaal. Wanneer de verspreiding daarvan over de leerlingen niet gestructureerd gebeurt, kost dat dagelijks erg veel tijd. Een eenvoudige manier om tijd te winnen is het materiaal simultaan te verdelen. Dat vraagt van de leerlingen in de teams die dezelfde taak krijgen dat ze zich hiervoor verantwoordelijk voelen.

De SCOL meet ook aspecten die wij in Natuurlijk Sociaal niet aanbieden. Het volgende aspect uit de SCOL komt in Natuurlijk Sociaal niet nadrukkelijk tot uiting. Deze aspecten worden op andere wijze binnen ons onderwijs vormgegeven.

- Jezelf presenteren
Hoe beweegt de leerling zich onder de mensen; hoe gemakkelijk maakt hij zich kenbaar?

Plagen of pesten?

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben, ook voor de kinderen zelf. Het meest eenvoudig onderscheid is dit: Plagen

gebeurt (vaak) in het zicht van de leerkrachten. Pesten gebeurt achter de rug van leerkrachten. Daarom weet een leerkracht zelden uit zichzelf wat er zich precies afspeelt tussen de kinderen onderling. De leerkracht moet hierover worden geïnformeerd door de leerlingen zelf.

Definitie van plagen: Plagen gebeurt vaak spontaan, het duurt niet lang en gebeurt niet dag in dag uit. Bij plagen ben je gelijk aan elkaar; niemand is de baas. Ook liggen de rollen niet vast, de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Plagen gebeurt zonder iemand pijn te willen doen en is daarom vaak leuk en grappig bedoeld.

Definitie van pesten: Een kind wordt gepest wanneer het herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychologisch, direct of via internet of mobiel) die op hem of haar zijn gericht, en waarbij de macht ongelijk is verdeeld. De Kanjertraining gaat ervan uit dat in de meeste gevallen dat een kind zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. Wanneer de gevolgen voor de gepeste duidelijk worden gemaakt aan de pester, zijn de meeste kinderen bereid hiermee te stoppen. Als dat niet voldoende is, dan wordt duidelijk gemaakt wat de sociale gevolgen voor de pester zelf zullen zijn. Cruciaal in het ontstaan en het in stand houden van pesten zijn de reacties van leeftijdsgenoten op de pester. Zolang deze het pesten blijven aanmoedigen, is het voor de pester moeilijker om hiermee te stoppen. Heerst er in een klas een mentaliteit van respect en vertrouwen, dan zal er minder gepest worden dan wanneer er een onveilige sfeer heerst, waarin kinderen zich moeten bewijzen en bezig zijn met hun status in de groep).

Pesten gebeurt per definitie achter de rug van degene die kan ingrijpen, zoals een vader/moeder of leerkracht. Dat betekent dat er goed moet worden samengewerkt tussen school en ouders enerzijds en dat kinderen moet worden geleerd hoe zij kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen, of merken dat er in hun omgeving wordt gepest.

Dader en slachtoffer?

Veel ouders verlangen van de school dat de "dader" moet worden bestreden, en dat het "slachtoffer" moet worden beschermd. De school kiest er echter niet voor om kinderen te beoordelen als behorend bij "kwaad of goed". Ieder mens maakt wel eens fouten. Kinderen zijn in emotioneel opzicht "onder en boven de wet." De weg van de mens, en die van het kind in het bijzonder, gaat met vallen en opstaan. Kinderen hebben het recht daarin te worden begeleid en te worden opgevoed. Ouders hebben die opvoedingsplicht evenals leerkrachten. In gesprek met kinderen (en ouders) wordt de voorwaarde gehanteerd dat binnen de kaders van de Nederlandse wetgeving veel mag zolang je rekening houdt met elkaar. Een kind hoeft zich niet onveilig te voelen door het gedrag van een ander, en die ander hoeft zich niet onveilig te voelen door het gedrag van het kind. Kortom: iedereen gedraagt zich.

De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil:

- Is er sprake van onvermogen, dan mag de leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
- Is er sprake van onwil, dan krijgt de leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook "de eigen gang" mag gaan.

Op welke manier corrigeert de leerkracht op school?

De leerkracht gaat ervan uit dat mensen, dus ook kinderen, elkaar niet dwars willen zitten. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar bedoelingen van het kind. "Is het jouw bedoeling om... mij zo boos te maken?/... hem pijn te doen/... te liegen/... haar uit te lachen? Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders. Is het wel jouw bedoeling, dan doe je het goed, maar dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier."

Een voorbeeld:

Een jongen wordt dag in dag uit gepest door een vijftal klasgenoten.

Leerkracht vraagt aan dit vijftal: "Is het jullie bedoeling om deze jongen zo te treiteren dat hij bang wordt en nauwelijks nog naar school durft?"

"Nee, het is niet mijn bedoeling."

Leerkracht: " Fijn, hoe ga je het nu oplossen met deze jongen?"

Een andere leerling zegt echter: "Ja, het is wel mijn bedoeling hem te treiteren, zodat hij bang wordt."

Leerkracht: "Daar ben je dan in geslaagd. Maar het kan niet. Ik geef je bedenktijd. Want ik begrijp nu dat jij de bedoeling hebt om deze leerling te treiteren?"

"Ja, dat is mijn bedoeling."

Leerkracht: "Je gaat rustig nadenken over je antwoord. Misschien heb je een bijzondere reden. Misschien vind je het nodig om stoer te doen op dit moment. Na schooltijd kom je even bij me (of blijf even na)".

Leerling krijgt bedenktijd.

Leerkracht: "Je hebt kunnen nadenken. Wat ben jij van plan hier op school, is het nog steeds jouw bedoeling om deze jongen dwars te zitten? Is daar misschien een reden voor om dat zo op die manier aan te pakken?"

Leerling: "Hij is gewoon stom."

Leerkracht: "Wat voor stoms doet hij dan. Kan hij daar iets aan veranderen? Of is het gewoon jouw bedoeling om hem dwars te zitten?"

Leerling reageert door te zeggen: "Nee, het is eigenlijk niet mijn bedoeling om te treiteren."

Leerkracht: "Gelukkig. Wat ga jij nu bij jezelf veranderen? En hoe herstel je het verdriet dat je hebt aangericht?"

Leerling houdt voet bij stuk: "Ja, het is mijn bedoeling. Want hij is stom."

Leerkracht: "Jammer, ik bel nu je ouders op om te vragen of ze hier willen komen. Dan herhaal je hetgeen je tegen mij zegt, in aanwezigheid van je ouders." Het hangt van het gesprek af met je ouders of je de klas nog in kunt komen.

Kortom, de leerkracht bevraagt de leerling om inzicht te verkrijgen in de situatie en of er sprake is van onwil of onmacht.

Actie die nu moet worden ondernomen:

- Contact opnemen binnen de organisatie met een van de volgende personen: Directeur, IB-er of lid werkgroep sociaal-emotioneel.
- Contact opnemen met de ouder(s) van dit kind. Proberen ter plekke telefonisch of door middel van directe afspraak met de ouders te overleggen hoe nu verder te handelen. In contact met de ouders wordt verteld wat het probleem is en wat de bedoeling van hun kind lijkt te zijn. Aan de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd of zij de bedoeling van hun kind (Ja of Nee), ondersteunen.
- Zolang de ouders niet op school zijn geweest, wordt de leerling de toegang tot de klas ontzegd en wordt het tijdelijk één of twee groepen hoger geplaatst. Indien dit niet mogelijk is werkt de leerling verder bij de directeur of IB-er. Kern van deze laatste aanpak is de banden van deze leerling doorsnijden met de klasgenoten, zodat niet kan worden gemanipuleerd door deze leerling.

Reactiemogelijkheid 1 van de ouder

"Nee, natuurlijk ondersteunen wij dat niet."

Dan wordt een afspraak gemaakt met de ouders met het doel gezamenlijk tot een oplossing te komen, waarin het gedrag van het kind zich niet meer voordoet.

Reactiemogelijkheid 2 van de ouder

"Ja, u moest eens weten wat een idiote moeder die jongen heeft waar mijn kind het op heeft gemunt." (= Ik vind het goed wat mijn zoon doet.)

Ouders worden duidelijk gemaakt dat deze manier van reageren niet op prijs wordt gesteld.

Voorbeeld:

Leerkracht: "Begrijp ik hiermee dat u het goed vindt dat uw kind deze jongen zo treitert?"

Ouder: "U moest eens weten wat een rare moeder die jongen heeft. En zijn die andere leerlingen soms heilig?"

Leerkracht: "Bedoelt u te zeggen dat u het gedrag van uw zoon/dochter goedkeurt?"

Ouder: "Nee, dat niet, maar die leerling heeft een heel rare moeder, ik kan u verhalen vertellen, dat wilt u niet weten!"

Leerkracht: "Zoals u spreekt lijkt u het gedrag van uw zoon/ dochter niet af te keuren. Ik heb u niet uitgenodigd om kwaad te spreken over een moeder. Wat vindt u ervan dat uw kind een andere leerling het even zuur maakt?"

Het moet hoe dan ook duidelijk zijn dat er geen enkel excuus is voor wangedrag.

Aanvullend: school en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is. Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Wat mag verwacht worden van de leerkrachten op school?

Voorbeeldgedrag :

- Men mag verwachten dat de leerkrachten van de school respectvol omgaan met kinderen en ouders.
- Men mag verwachten dat de leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: "Een goed voorbeeld doet goed volgen."
- Men mag verwachten dat de leerkrachten twee gedragstalen weten te spreken. De ene gedragstaal sluit aan op de straatcultuur* (= directief: duidelijk, helder en grens stellend), de andere gedragstaal sluit aan op de wereld van wederzijds respect (richt zich op het geven van inzicht). Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.
- Doet zich een probleem voor op school, dan mag van leerkrachten verwacht worden dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. Zeurgerichte of wraak- en haatgerichte reacties vinden geen voedingsbodem bij de leerkrachten. De leerkrachten hebben ouders nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor het kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.

**N.B. de leerkracht gedraagt zich niet volgens de normen van de straatcultuur, maar weet dat er heel duidelijk een grens moet worden gesteld aan de mentaliteit van de straat. Geen overleg, geen onderhandeling, niet ingaan op: "Ja...maar!"*

Wat wordt van ouders verwacht?

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem, als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd.

Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

1. Ouders oefenen zich in zelfbeheersing.

Dat betekent dat ouders het recht niet hebben andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/aan te vallen. Zeker niet in aanwezigheid van kinderen.

2. Ouders spreken in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind.

Dat doet de school ook over ouders en kinderen. Kan een ouder dat niet, dan verwachten wij dat deze zich stil houdt. Menen ouders toch het recht te hebben kwaad te spreken op basis van vermeend onrecht dat hen is aangedaan, dan wordt niet bijgedragen aan de oplossing van het conflict maar zal de kans groter worden dat het conflict verder escaleert.

3. Als ouders zich zorgen maken om het welzijn van hun kind, of het welzijn van andermans kind, dan overleggen ze met de school.

Uitgangspunt daarbij is dat ouders in gesprek gaan met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor hen en hun kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin medestander.

4. Ouders kennen het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht, en kwaadsprekerij/achterklap.

5. Ouders onthouden zich van kwaadsprekerijen op internet.

Aanvullend: Als ouders opvoeden uit angst (= met mijn kind zal het niet goed komen), dan plaatsen ze hun kind in een zwakke positie. Het kind wordt onderuit gehaald. Wanneer wordt gecorrigeerd vanuit gevoelens van ergernis en irritatie, dan zal het kind zich afgewezen voelen. Laten ouders zich door angst leiden in hun opvoeding, of door gevoelens van irritatie, dan is de kans aanwezig dat het kind zelfbeschadigende gedachten zal ontwikkelen en opvattingen zoals: ik ben geen goed kind, mijn moeder/vader is niet trots op mij.

In de praktijk

A. Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.

B. Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.

C. Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders op dezelfde lijn zitten als de school.

D. Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden.

Vermijden en oplossen van conflicten

Wanneer leerlingen vervelend met elkaar om gaan, proberen we het negatieve gedrag te negeren.

Kom je naar gedrag tegen dan zeg en doe je dit:

1. Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat je dit (schelden, achterna roepen, slaan enz.) doet.

2. Wil je er niet mee stoppen? Meen je dat?
3. Zoek het uit. Hier heb ik geen zin in. Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon).
4. Ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maakt een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.
5. Zorg ervoor dat je zelf niet in de slachtofferrol kruipt of de strijd aan gaat. Ga je reageren dan wordt het alleen maar erger.
6. Stopt het niet? Dan wordt het alleen maar erger.

Weten jij en de ander geen oplossing? Dan stap je naar de juf of meester toe.

Op social media volg je dezelfde gedragslijn. Met dit verschil dat je hulp kunt inroepen bij meldknop.nl Je doet dat nadat je met je ouders hebt besproken wat er aan de hand is.

Vraag aan je juf of meester of die wil helpen een ruzie op te lossen. Je juf of meester doet dat buiten de klas, want je klasgenoten willen rustig werken. Je meester of juf stelt dan de volgende vragen.

Wat is er volgens jou gebeurd?

Jij en je klasgenoot waarmee je ruzie hebt, vertellen elk hun eigen verhaal. Je onderbreekt elkaar niet. Je meester of juf moet namelijk goed begrijpen wat er aan de hand is. Dus: niet door elkaar.

Hoe is dat voor jou?

Bijvoorbeeld: werd je daar boos om. Verdrietig, voelde jij je beledigd, word je daar altijd mee gepest. Enz. Hoe kan het weer goed komen? Wat zou je willen dat de ander doet?

Wat zou je zelf kunnen doen?

Je bespreekt met elkaar, op welke manier het weer goed zou kunnen komen. Wat je zelf kunt doen en wat je van de ander verwacht.

Juf of meester vraagt: "Wat is volgens jou de beste oplossing?"

Afsluiting

Juf of meester vat de afspraken samen of schrijft ze voor jullie op. Jij en je klasgenoot geven elkaar een hand waarbij je elkaar netjes aankijkt. Zo lukt het meestal op een goede manier ruzie op te lossen.

Het gaat wel eens mis

Hoe lossen we dit op.

Wil jij het niet oplossen en jouw ouders vinden dat prima?

Dan hebben jij en je ouders een probleem.

De school beschermt het leerproces en zorgt voor een veilige leeromgeving. Dat kan betekenen dat je uit de groep of desnoods van de school wordt verwijderd.

Grenstellend

De school heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. “Hoe ga je het de volgende keer doen! Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade. Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?”

Wangedrag kan zich op verschillende manier manifesteren

Verbaal: vernederen, schelden, bedreigen, belachelijk maken, bijnamen geven, roddelen, briefjes rondsturen, bedreigen op internet, buitensluiten, etc.

Fysiek: schoppen, knijpen, slaan, spugen, krabben, bijten, trekken, laten struikelen, etc.

Materieel: stelen, onderkladden, verstoppert van kleding en/of spullen, spullen kapotmaken van een medeleerling of van school, fietsbanden lekprikken, etc.

Het doet zich een enkele keer voor dat een leerling zich wenst te misdragen en/of vindt daartoe het recht te hebben. “Ik zit er niet mee. Het is niet mijn probleem! Nou en.., moet ik weten. Ik doe het de volgende keer weer.”

In dat geval wordt ter plekke contact opgenomen met de ouder. Zolang de ouder niet is te bereiken en/of niet op school is verschenen, wordt deze leerling uit de groep geplaatst. De groep wordt beschermd tegen deze leerling.

Dossiervorming

Incidenten en wangedrag worden geregistreerd in het leerlingdossier binnen Esis.

Gebeurtenissen die wij in ieder geval verwerken zijn:

- Regelovertredend gedrag dat met enige regelmaat terug keert;
- Ruzies tussen leerlingen waarbij fysiek geweld is gebruikt;
- Vernieling van eigendommen van medeleerlingen of de school;
- Eenmalige incidenten waar meer voor nodig is (geweest) dan een kort gesprekje met de betreffende leerling(en);
- Verslagen van gesprekken waarbij ouders aanwezig zijn geweest;
- Correspondentie aangaande officiële waarschuwingen, schorsing en/of verwijdering.

Belangrijke argumenten om aan dossiervorming te doen:

1. School is een leerinstelling. De school beschermt het leerproces tegen kinderen en ouders die het leerproces ernstig belemmeren.
2. School beschermt de leerlingen en de leerkrachten tegen grensoverschrijdend gedrag van een enkele medeleerling en/of een enkele ouder.
3. Een leerkracht kan op deze manier weer gewoon lesgeven.

De leerkracht en de school beperken zich tot onderstaande: Het gaat wel eens mis. Hoe lossen we dit op. Wil het kind het niet oplossen en de ouders vinden dat prima? Dan hebben wij een niet op te lossen situatie. De school beschermt het leerproces en zorgt voor een veilige leeromgeving. Dat kan betekenen dat een kind uit de groep of desnoods van de school wordt verwijderd.

Samenvatting protocol gedrag en veiligheid Basisschool St. Joseph

De school streeft een positieve, opbouwende sfeer na en doet dat binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen het kader van Natuurlijk Sociaal anderzijds. Met behulp van de leerkracht- en (vanaf groep 6) leerlinglijst van de SCOL en tevredenheidsonderzoeken monitoren we dit. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. Wij beschouwen kinderen gelijkwaardig aan elkaar en houden ze verantwoordelijk voor hun eigen gedrag. De leerkracht daarentegen is op school “de baas/ het gezag” en de ouders zijn dat thuis.

De school zet middels Natuurlijk Sociaal in op het oefenen van sociale vaardigheden binnen de gewone lessen. Eén vaardigheid staat centraal en wordt gekoppeld aan instructie en opdracht.

Met behulp van de Natuurlijk Sociaal doet de school aan preventie. Kernpunten in de aanpak:

1. Focus op één sociale vaardigheid tegelijk.
2. Situaties waarin met anderen samengewerkt wordt, worden gecreëerd.
3. Sociale vaardigheden worden aangeleerd tijdens de dagelijkse activiteiten in de groep.
4. Sociale vaardigheden worden doelgericht en gestructureerd aangeboden.
5. Sociale vaardigheden worden verworven door sociale rollen in te zetten.
6. Er is positieve aandacht voor gewenst gedrag.

De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil:

- Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren. De omgeving heeft daar begrip voor.
- Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook “de eigen gang” mag gaan.

Met ons protocol gedrag en veiligheid zetten we in op duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan.

Indien er sprake is van regelovertredend gedrag, zoals pesten en andere vormen van ongewenst en regelovertredend gedrag (zoals bijvoorbeeld het vernielen van eigendommen van de school of het stelselmatig verstoren van het onderwijsleerproces), hanteren we het volgende stappenplan.

Stappenplan bij regelovertredend gedrag

1. Benoem wat je ziet en hoort.
2. Vertel wat dit met je doet.
3. Vraag of het de bedoeling is en vraag door.
4. Bij “ja” volgt een sanctie.
5. Bij “nee” geef je advies, laat het kind de oplossing bedenken.
6. Vraag of het kind er iets mee kan.
7. Geef aan wat je verwacht.

In het geval van een groot exces of regelmatig terugkerend regelovertredend gedrag kan dit uiteindelijk leiden tot schorsing en/of verwijdering. *In het schema op de volgende bladzijde zijn de stappen terug te vinden.*

Wanneer het nodig is om een leerling uit de groep te verwijderen, worden de volgende stappen ondernomen...

- Contact opnemen binnen de organisatie met een van de volgende personen: Directeur, IB-er of lid werkgroep sociaal-emotioneel.
- Contact opnemen met de ouder(s) van dit kind. Proberen ter plekke telefonisch of door middel van directe afspraak met de ouders te overleggen hoe nu verder te handelen. In contact met de ouders wordt verteld wat het probleem is en wat de bedoeling van hun kind lijkt te zijn. Aan de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd of zij de bedoeling van hun kind (Ja of Nee), ondersteunen.
- Zolang de ouders niet op school zijn geweest, wordt de leerling de toegang tot de klas ontzegd en wordt het tijdelijk één of twee groepen hoger geplaatst. Indien dit niet mogelijk is werkt de leerling verder bij de directeur of IB-er. Kern van deze laatste aanpak is de banden van deze leerling doorsnijden met de klasgenoten, zodat niet kan worden gemanipuleerd door deze leerling.

Stappenschema uitgelegd

- Als een leerling zich niet aan de afspraken houdt, dan zal 1 x worden gevraagd of het de bedoeling was van de leerling om dit zo te doen. Zo niet (nee), dan wordt de leerling gevraagd hoe hij/zij het ontstane probleem gaat oplossen. Indien nodig helpen we de leerling met de oplossing door een tip te geven. We belonen goed gedrag.
- Indien de leerling aangeeft dat bepaald gedrag bewust de bedoeling was (ja) of het gedrag wederom vertoont (dus eigenlijk ook een ja) waarbij de veiligheid van anderen en/of zichzelf in het gedrang kwam, dan wordt de verantwoordelijkheid overgedragen aan de directeur. De leerling wordt uit de groep geplaatst. Hij/zij zal een plek krijgen in een hogere groep of bij de directeur of intern begeleider.

- De ouders ouder(s)/verzorger(s) van de leerling worden uitgenodigd voor een gesprek om samen met de leerkracht, ouders en de leerling tot goede afspraken te komen. Zij bieden gezamenlijk hulp aan de leerling. De directie heeft de mogelijkheid, afhankelijk van de ernst van de situatie en de mate van herhalend gedrag, de leerling een officiële waarschuwing te geven. Hierna kan een leerling terugkeren in de groep.
- Als het niet lukt om samen met ouders en een leerling goede afspraken te maken, of indien het gedrag na drie officiële waarschuwingen wederom terugkeert, dan wordt de casus besproken met de leerplichtambtenaar, het bestuur en het samenwerkingsverband. De optie van schorsing en/of verwijdering wordt besproken. In het geval van een groot exces, waarbij bijvoorbeeld de veiligheid van leerlingen en/of leerkrachten in het gedrag kwam, kan het proces van schorsing en verwijdering ingezet worden zonder de drie officiële waarschuwingen vooraf.

Deze samenvatting komt vanuit het "Protocol gedrag en veiligheid" van onze school. Het volledige protocol is te raadplegen op onze website en is tevens op te vragen bij de directeur.